

22. 7. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Švarcsystém pod drobnohledem inspekce práce. Co odhalily kontroly inspekce práce v letech 2024-2025

Pokuty v milionech, neohlášené kontroly a sektory, kde inspektoři hledají nejčastěji.

Téma švarcsystému se v posledních letech opakovaně vrací do centra pozornosti. Na základě informací získaných od inspekce práce za období 2024-2025 přinášíme přehled o kontrolách, výši sankcí a sektorech s nejvyššími riziky.

Co je švarcsystém

Švarcsystém – pojmenovaný podle podnikatele Miroslava Švarce, který tuto praxi proslavil v 90. letech – je zastřený výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah.

Z pohledu řízení podnikatelských rizik je švarcsystém relevantní v několika rovinách. Primárně jde o daňové a odvodové riziko – doměření pojistného na sociální a zdravotní pojištění, penále a případné doplatky DPFO mohou v souhrnu výrazně převýšit samotnou pokutu od inspekce práce. Finanční riziko v podobě pokut se pohybuje v řádu statisíců až milionů korun. Dále jde o operační riziko neohlášených kontrol, které narušují běžný chod provozu, a o reputační riziko vůči obchodním partnerům a investorům.

Téma přitom rezonuje i v širší veřejné debatě – kritici dlouhodobě upozorňují, že česká právní úprava dostatečně nereflexuje proměny moderního trhu práce a hranice mezi legální spoluprací s OSVČ a nelegálním švarcsystémem zůstává v mnoha případech nejasná.

Regulace se přitom v posledních letech neustále mění. Poučení jsme si nevzali ani z Bulharska, kde je potřeba naplnit 3 z 9 kvantifikovatelných parametrů, ani z Maďarska, kde švarcsystém v podstatě není možný. Překlasifikace nastavených smluvních vztahů daňovým úředníkem nebo inspekcí práce se tedy může stále obávat nejeden podnikatel.

Připravovaný zákon o platformové práci, který by měl transponovat směrnici EU 2024/2831, přinese v příštím roce další posun – včetně nového testu závislé práce a vyvratitelné domněnky pracovněprávního vztahu. Co přesně tyto změny budou v praxi znamenat, se teprve ukáže.

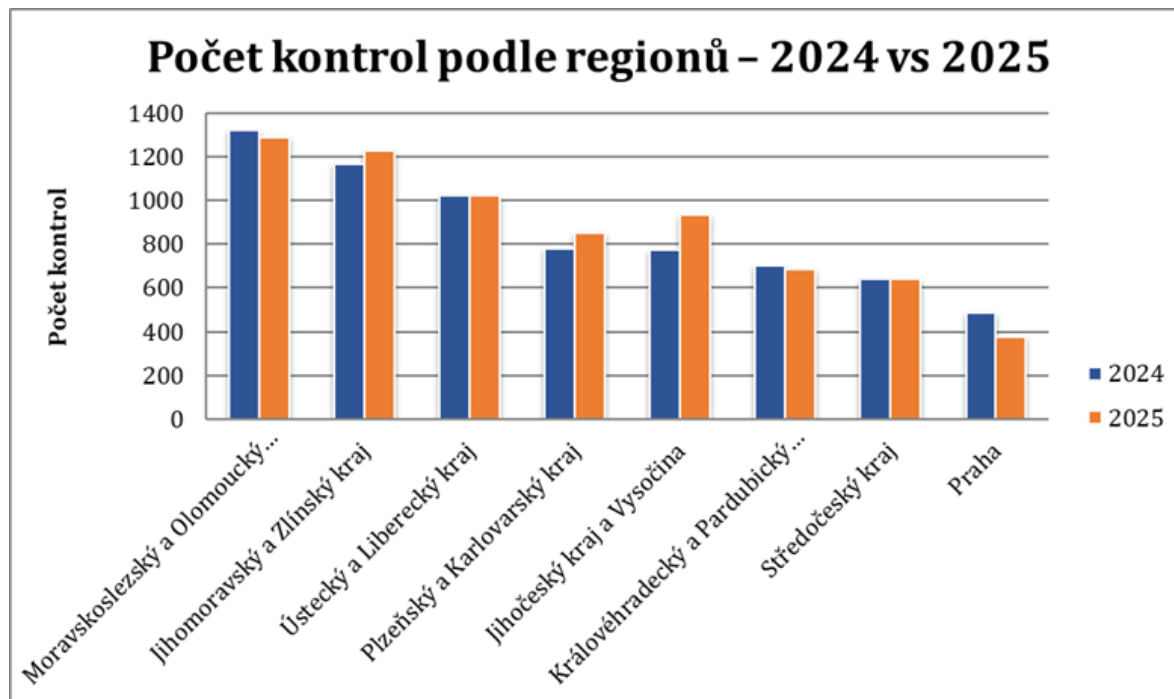
Kontroly inspektorátů v číslech

V roce 2024 odhalily oblastní inspektoráty práce celkem 1 934 nelegálně zaměstnaných osob. Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo zjištěno u 263 podnikatelských subjektů a dalších 173 subjektů tento výkon umožnilo. Při zahájení kontroly nelze předem rozlišit, kterých oblastí nelegálního zaměstnávání se bude týkat – kontroly jsou proto zahajovány na celou oblast nelegálního zaměstnávání a ve většině případů se jedná o kontroly neohlášené.

Jak intenzivně inspekce kontroluje?

Data z jednotlivých regionů ukazují, že kontrolní aktivita zůstává na stabilně vysoké úrovni – v některých regionech meziročně mírně klesla, jinde naopak vzrostla.

Oblastní inspektoráty práce provedly v oblasti nelegálního zaměstnávání a zastřených agentur práce v letech 2024 a 2025 následující počty kontrol:

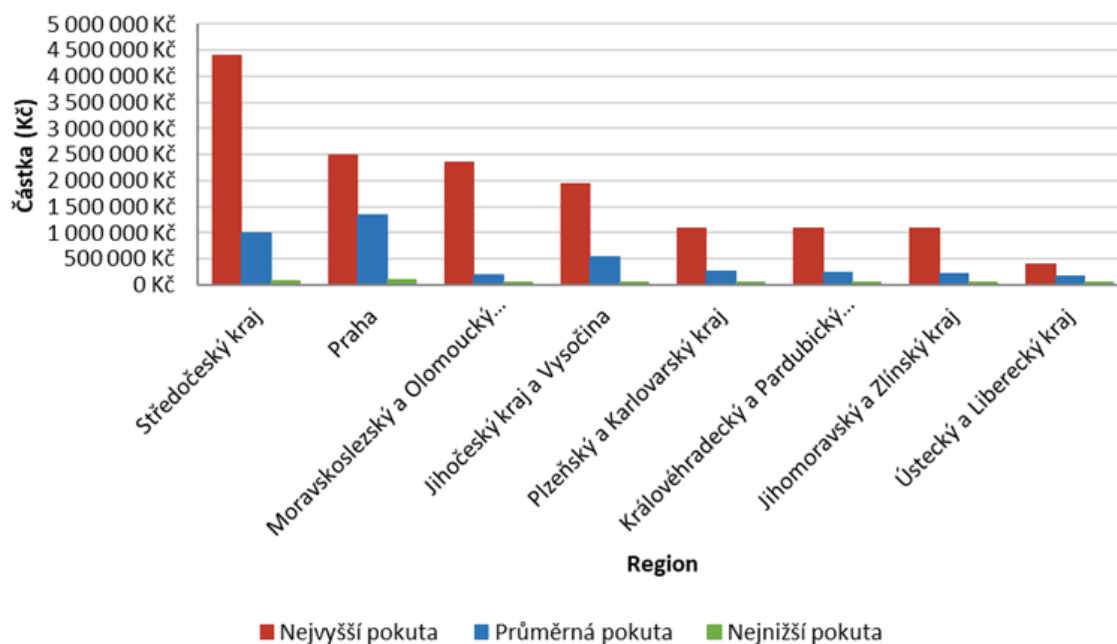
Nelegální zaměstnávání občanů ČR a cizinců přitom patří konzistentně mezi nejčastější oblasti neohlášených kontrol napříč všemi regiony.

Podněty nepřicházejí pouze od zaměstnanců. Inspektoráty aktivně spolupracují s Policií ČR, úřady práce, orgány správy sociálního zabezpečení, zdravotními pojišťovnami i finančními úřady. V celostátním měřítku obdržely orgány inspekce práce v roce 2024 celkem 7 264 podnětů ke kontrole, z nichž 1 931 směřovalo do oblasti nelegálního zaměstnávání. Firma se tedy může dostat do hledáčku inspekce i na základě křížové kontroly jiných státních orgánů – například při nesouladu dat o odvodech nebo při kontrole ze strany finanční správy. Dominantním zdrojem podnětů od orgánů veřejné správy jsou úřady práce a Policie ČR, které dohromady tvoří typicky 60–85 % všech podnětů. Finanční úřady, které bývají v této souvislosti často zmiňovány, přitom představují spíše marginální zdroj – v roce 2024 podaly celostátně pouze 18 podnětů a v roce 2025 jen 9, což odpovídá přibližně 2 % celkového objemu. Bez ohledu na zdroj podnětu však platí, že kontroly zahájené na základě podnětů obecně odhalují závažnější porušení a vedou k vyšším pokutám než kontroly z vlastní iniciativy inspekce.

Jaké pokuty padají?

Výše pokut za nelegální zaměstnávání se v období 2024–2025 výrazně lišila region od regionu. Nejnížší pokuty se pohybovaly v řádu desítek tisíc korun, zatímco ty nejvyšší přesahovaly milionové částky.

Výše pokut za nelegální zaměstnávání podle regionů (2024–2025)

Inspektoráty přitom upozorňují, že pokuty jsou často ukládány souhrnně za více přestupků najednou, takže skutečná pokuta přímo za švarcsystém může být i nižší – nicméně právě souběh porušení ukazuje, že problémy s nelegálním zaměstnáváním se zřídka vyskytují izolovaně.

Které sektory jsou nejvíce pod tlakem?

Z odpovědí jednotlivých inspektorátů jasně vyplývá, že mezi nejkontrolovanější odvětví patří:

1. **Zpracovatelský průmysl a výroba** – dominuje ve většině regionů jako nejkontrolovanější odvětví. Zpracovatelský průmysl je rovněž uváděn jako odvětví s nejvyšším počtem odhalených případů.

2. **Stavebnictví** – tradičně rizikový sektor. Jedná se o odvětví s druhým nejvyšším počtem odhalených případů.

Dále jsou to:

3. **Velkoobchod, maloobchod a pohostinství** – sektor s vysokou fluktuací pracovní síly, kde se inspektoři s nelegálním zaměstnáváním setkávají pravidelně.

4. **Administrativa, doprava a logistika** – odvětví, která se opakovaně objevují mezi kontrolovanými sektory napříč regiony.

V sektoru IT a technologických služeb inspektoráty rovněž provádějí kontroly, byť v menší míře – tento sektor zatím nepatří mezi hlavní kontrolní priority, nicméně s rostoucím podílem práce na dálku a flexibilních forem spolupráce lze očekávat zvýšenou pozornost i v této oblasti.

Na co si dát pozor: praktická doporučení pro zaměstnavatele

Na základě analyzovaných dat a zkušeností z praxe doporučujeme firmám následující kroky:

Proveďte své smluvní modely. Pokud spolupracujete s externími dodavateli – OSVČ, kteří pracují výhradně nebo převážně pro vaši firmu, plní vaše pokyny a používají vaše prostory či nástroje – je na místě zvážit, zda nejde o zastřený pracovní poměr. Inspektoráty sledují, zda právnická osoba nedodržela podmínky a umožnila výkon závislé práce mimo pracovní poměr.

Zaměřte se na faktický obsah vztahu, nejen na formu smlouvy. Inspektoři posuzují skutečný stav, nikoli to, co je napsáno ve smlouvě. Pokud osoba pracuje v podřízenosti, v určeném čase a na určeném místě, může se jednat o závislou práci bez ohledu na typ smluvního ujednání. Kontroly jsou zahajovány na celou oblast nelegálního zaměstnávání, nikoli pouze na tzv. švarcsystém.

Počítejte s neohlášenými kontrolami. Ve většině případů jsou kontroly v oblasti nelegálního zaměstnávání prováděny jako neohlášené. Firma by měla být připravena na příchod inspektorů kdykoli, s řádně vedenou dokumentací a jasnými pravidly pro spolupráci s externími dodavateli.

Závěr

Švarcsystém není teoretickým rizikem – je to reálný problém, který inspekce práce aktivně kontroluje a za který padají pravomocné pokuty v řádu statisíců až milionů korun. V roce 2024 byl švarcsystém konstatován ve 295 případech celostátně. Nejčastěji se jednalo o švarcsystém občanů ČR, který byl odhalen ve 180 případech. Dále bylo zjištěno 96 případů švarcsystému cizinců a v 19 případech šlo o švarcsystém občanů EU.

V oblasti zaměstnanosti pak bylo za výkon a umožnění výkonu nelegální práce uloženo celkem 831 pokut v celkové výši 163 939 500 Kč.

V kontextu stabilně vysokého počtu kontrol, meziinstitucionální spolupráce a skutečnosti, že ve většině případů jsou kontroly nelegálního zaměstnávání prováděny neohlášeně, by měla každá firma provádět pravidelný compliance audit svých smluvních vztahů s externími spolupracovníky.

Pokud si nejste jisti, zda vaše stávající nastavení odpovídá zákonným požadavkům, je nejvyšší čas to prověřit.

Legislativní výhled: připravovaný návrh zákona o platformové práci

Významný posun v regulaci švarcsystému přináší chystaná legislativa týkající se platformové práce, která má do českého práva promítnout požadavky směrnice EU 2024/2831. Mezi nejvýraznější navrhované změny patří zrušení odpovědnosti fyzických osob za přestupek nelegálního zaměstnávání a podstatné snížení horní hranice sankcí pro zaměstnavatele – z dosavadních 10 milionů Kč na 3 miliony Kč. Návrh rovněž opouští pojem „nelegální práce“ a nahrazuje jej termínem „nehlášená práce“, což odráží terminologický posun směrem k evropskému pojetí.

Klíčovou novinkou je zavedení tzv. vyvratitelné domněnky existence pracovněprávního vztahu a nového pětibodového testu pro posouzení závislé práce. Test vychází ze dvou hlavních znaků doplněných o čtyři dílčí kritéria. Zásadní koncepční změnou je, že ekonomická závislost pracovníka na objednateli přestává být rozhodujícím znakem – pozornost se přesouvá k faktickým projevům řídicí a kontrolní pravomoci. Je však třeba upozornit, že řada otázek kolem praktické aplikace nových pravidel zůstává otevřená a do nabytí účinnosti lze očekávat období zvýšené právní nejistoty.

Tyto změny se mohou promítnout i do počtu a struktury podnětů ke kontrole od orgánů veřejné správy, které dosud představovaly důležitý zdroj pro zahájení kontrol v oblasti nelegálního zaměstnávání.

JUDr. Ivona Čtvrtečková,
advokátka

Mgr. Petra Kinclová,
vedoucí advokátka

[PricewaterhouseCoopers Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)
[PwC Legal](#)

City Green Court
Hvězdova 1734/2c
140 00 Praha 4

Tel.: +420 251 151 111
Fax: +420 251 156 111

Svobody 91/20
602 00 Brno

Tel.: +420 542 520 111
Fax: +420 542 214 796

e-mail: info@pwc.cz

Další články:

- [Porušení pravidel BOZP zaměstnancem a liberace zaměstnavatele](#)
- [Zdravotní výpovědní důvod podle § 52 písm. d\) ZP: sloučení důvodů a jeho meze v praxi](#)
- [K vybraným aspektům Směrnice o transparentnosti odměňování](#)
- [Výpovědní doba nově: Přežila smluvní ujednání o výpovědní době flexinovelu?](#)
- [Kategorizace pracovních pozic podle směrnice o transparentnosti odměňování. Několik úvah k praktické implementaci](#)
- [Nejvyšší soud: Stejná pracovní pozice ještě neznamená stejnou práci](#)
- [Výpověď pro nadbytečnost](#)
- [Distributoři léčiv jako subjekty kritické infrastruktury: Nový regulační režim a praktické dopady](#)
- [Prodloužení zkušební doby ze zákona po flexinovele](#)
- [ESOP, phantom shares či přímá účast: Jak dnes v Česku nastavit zaměstnaneckou účast ve společnosti?](#)
- [Transparentní odměňování: Mají zaměstnavatelé důvod obávat se nových pravidel?](#)